НОВЫЯ ПРАВІЛЫ

УСЁ ДА КУЧЫ? ГЭТА МІНУЛАЕ СТАГОДДЗЕ

Як першы сартавальны завод зрабіў пераварот у свядомасці людзей

Больш чым паўгода гродзенцы жывуць па новых правілах. Пасля таго як у горадзе ліквідавалі смеццеправоды, жыхары носяць смецце ў кантэйнеры на спецыяльных пляцоўках. А тут іх трэба яшчэ і сартаваць. І ўсё ж прыхільнікаў гэтай ідэі становіцца больш, заўважаюць работнікі Гродзенскага завода па ўтылізацыі і сартаванні адходаў. Калі напачатку гэты працэс быў незаўважны, дык зараз каля 20 працэнтаў смецця трапляе на завод ужо адсартаваным.

ПЕРШЫ Ў РЭГІЁНЕ

На заводзе для адсартаваных адходаў ёсць асобны адсек. Сюды і трапляе смецце са спецыяльных кантэйнераў на стадыі збору. Першыя месяцы работы тут было амаль пуста, заўважае майстар участка Уладзімір Казімірчык. Адсек загружаўся марудна. Зараз можна ўбачыць даволі прыстойную горку пластыку. Праўда, і ў гэтыя кантэйнеры часам скідваюць што папала. І ўсё-такі свядомы падыход відавочны. Гродзенцы пачынаюць сартаваць адходы «па фракцыях», як кажуць на заводзе. Уладзімір Казімірчык згаджаецца, што гэта працэс больш марудны, бо лягчэй усё згрузіць у адзін пакет, чым сартаваць паасобку — паперу, пластык, шкло... Але прагрэсіўных гараджан становіцца ўсё больш.

А пачалося ўсё дзякуючы будаўніцтву першага ў рэгіёне завода па ўтылізацыі і сарціроўцы адходаў, які размясціўся на тэрыторыі гарадскога палігона. Літаральна на сотні метраў высяцца горы цвёрдых бытавых адходаў, створаныя ўсяго за 13 гадоў. Кажуць, што тут больш за 2 млн тон смецця — практычна выбраны ўвесь рэсурс звалкі. Завод павінен у значнай ступені зняць нагрузку з палігона, забіраючы са смецця другасную сыравіну.

— Галоўная мэта, каб на палігон не траплялі другасныя матэрыяльныя рэсурсы, — адзначае **дырэктар завода Вячаслаў АНДРЫЕЎСКІ.** — А попыт на іх ёсць. Шкло ідзе на Гродзенскі шклозавод, палімеры — ажно на некалькі прадпрыемстваў у розных кутках рэспублікі, папера — на слонімскі завод «Альберцін». Алюмініевыя банкі — на «Другчармет». Пры гэтым мы атрымліваем і даход. Кожны рэсурс мае свой кошт: 50 рублёў каштуе плёнка, 640 — пэтбутэлька — за тону. Пераапрацаваныя адходы зноў прыгодныя для выкарыстання.

РАЗВЯЛІ ПА ФРАКЦЫЯХ

Шчыра кажучы, столькі смецця ў адным памяшканні не даводзілася бачыць ніколі. Сапраўдны Манблан. Сюды выгружаюць усе адходы, якія паступаюць з горада. У дзень смеццявозы прывозяць 230—260 тон. Раней уся гэта гара адразу трапляла на палігон, зараз з яе будуць «выцягваць» карысныя для вытворчасці рэчы.

Канчатковы «прадукт» займае некалькі вялікіх памяшканняў. Другасная сыравіна — пластык, папера і іншае — пабывалі пад прэсам і чакаюць вывазу. Памяшканне паступова пусцее, але новыя горы смецця робяць гэты працэс бесперапынным...

Жалезная «рука» экскаватара раз-пораз загружае смецце ў барабан, дзе адходы часткова сартуюцца: пакеты рвуцца, дробныя фракцыі падаюць кудысьці ўніз і затым вывозяцца на палігон, а іншыя рэчы трапляюць на лініі сарціроўкі. На першай лініі ідзе адбор паперы і шкла.

Заўважаю цэлы пагрузчык навагодніх ёлак. Іх даволі многа трапляе на завод. Ёлкі — з ліку буйнагабарытных адходаў, таму крышацца на дранку, як, напрыклад, мэбля, драўляныя вокны, дзверы і іншая сталярка. Мой «экскурсавод» Уладзімір Казімірчык адзначае, што зімой вязуць з горада ёлкі, а летам і восенню — яблыкі. Калі ёлкі можна спаліць у кацельнай, дык яблыкам — прамая дарога на палігон. Хаця ёсць паблізу кансервавыя заводы.

А яшчэ тут дробняць старыя шпалы. Некалькі гадоў яны звозяцца сюды з прадпрыемства «Гродна Азот», дзе адбываецца іх замена. Трэскі спальваць нельга, бо яны прамочаныя мазутам, таму пойдуць для перасыпкі дарогі на палігоне. Гледзячы на гару шчэпак, можна ўявіць, колькі старых шпал сюды завезлі.

ПЛІТКА СА СМЕЦЦЯ

Як аказалася, на заводзе не толькі сартуюць смецце, але і самі яго перапрацоўваюць. Гэта палімерныя адходы нізкай якасці, такія як хрумсткія пакеты, упакоўкі ад тартоў і іншае. Гэтую сыравіну вытворцы не купляюць, таму на заводзе паралельна з сарціроўкай пачалі асвойваць выпуск тратуарнай пліткі. Набылі лінію па вытворчасці палімерна-пясчаных вырабаў. Працэс, па сутнасці, не складаны. Пластык дробніцца да стану трухі і змешваецца з рачным пяском. Сумесь награваецца да 220 градусаў, а затым ідзе пад прэс. Па словах дырэктара, такая плітка вельмі трывалая і, што важна, не слізкая зімой ці ў дождж, бо вада хутка сцякае. Да таго ж яна і таннейшая за звычайную. Пробная партыя разышлася па сваіх патрэбах. У якасці эксперымента з гэтай пліткі зрабілі невялікую пляцоўку — нават ад шматтонных грузавікоў яна не пашкодзілася.

Інтарэс да новай прадукцыі праяўляюць як камунальныя службы, так і прыватныя асобы. Магчыма, плітку будуць выкарыстоўваць для ўкладкі на кантэйнерных пляцоўках. Тых самых, куды гродзенцы носяць смецце. Дарэчы, падчас «смеццевай» кампаніі ў Гродне літаральна за некалькі месяцаў з'явілася больш за 850 новых пляцовак — амаль у тры разы больш, чым было.

Што датычыцца новых вырабаў з перапрацаванага смецця, то гэта можа быць не толькі плітка. Мяркуецца выпускаць іншыя віды: бардзюры, экапаркоўку, ліўневыя рашоткі, каналізацыйныя люкі. Розных формаў тут больш за сотню. Цяпер засталося прайсці сертыфікацыю на выпуск новых вырабаў і наладзіць бесперабойны цыкл. Тады яшчэ дзясяткі тон непрыдатнага смецця пойдуць у справу.

У ТУРНЭ ПА ЗАВОДЗЕ

На заводзе спрыяльна ставяцца да наведвальнікаў. Больш за тое — ім тут рады і нават ініцыіруюць уключэнне прадпрыемства ў турыстычны маршрут. І такая ідэя атрымала водгук. Супрацоўнікі турыстычнай фірмы з Мінска збіраюцца прапанаваць гэты аб'ект для наведвання і прадставіць на турыстычнай выставе. А ўразіць тут ёсць чым. Асабліва калі падысці да падножжа смеццевых гор. Майстар Уладзімір Казімірчык заўважае, што цяпер, пасля свят, адходаў паступае амаль на трэць больш. Каб справіцца з ачысткай пляцовак, у Гродзенскай спецаўтагаспадарцы на гэты час павялічылі колькасць брыгад. Але і ў звычайныя дні сюды прыбывае каля 100 машын-смеццявозаў.

> Асабліва папулярны маршрут на завод у школьнікаў. А нядаўна тут пабывалі нават выхаванцы дзіцячага садка. Прывучаць да правільнай сарціроўкі варта з малых гадоў, лічыць Вячаслаў Андрыеўскі. Многія еўрапейскія краіны ішлі да гэтай справы дзесяцігоддзі.

Пакуль што на гродзенскі завод трапляе 20 % адсартаваных адходаў. І ўсё ж за няпоўны год зроблены значны крок у сістэме раздзельнага збору смецця. Такі падыход важны, кажа дырэктар завода, бо правільна адсартаваная папера менш псуецца, большы аб'ём даходзіць да перапрацоўкі. Адпаведна, гэта дазволіць захаваць першасныя рэсурсы, тыя ж дрэвы.

Маргарыта УШКЕВІЧ.
margo@zviazda.by

МЕРКАВАННІ

КОШТ СМЕЦЦЯ

Асобны збор і ўтылізацыя адходаў: што павінен ведаць і рабіць кожны з нас?

З такім актуальным пытаннем мы звярнуліся як да профільных арганізацый, так і да звычайных людзей, неабыякавых да навакольнага асяроддзя і прыроды.

Галоўны спецыяліст па рабоце з насельніцтвам дзяржаўнай установы «Аператар другасных матэрыяльных рэсурсаў» Ніна КУЛЬБЕДА:

— Першае: трэба зрабіць так, каб у двары ўсталявалі кантэйнеры для асобнага збору адходаў. Калі ў вашым двары не ўстаноўлены кантэйнеры для адходаў паперы, шкла, пластыку, а жыхары выказваюць гатоўнасць збіраць усё гэта асобна, калі ласка, звярніцеся з просьбай усталяваць кантэйнеры ў арганізацыю, якая вывозіць адходы, або ў раённы выканаўчы камітэт (у Мінску — у адміністрацыю раёна).

Навошта сартаваць, скажаце вы, калі ўсё роўна прыязджае смеццявоз і загружае ў адзін кузаў адходы з розных кантэйнераў? Асобныя кантэйнеры для паперы, пластыку, шкла павінны абслугоўвацца асобна: кожны ў свой час па асобным графіку спецыяльна выдзеленым для гэтага смеццявозам. Менавіта да такога стану спраў мы імкнёмся.

Што на практыцы? Пакуль далёка не ўсе жыхары краіны падтрымліваюць асобны збор адходаў. Таму змесціва кантэйнераў для паперы, пластыку, шкла моцна забруджана розным смеццем, перш за ўсё — харчовымі адходамі. З гэтай прычыны адходы з кантэйнераў для асобнага збору нельга наўпрост адправіць для выкарыстання на заводы. Важна ведаць, што і пры сумесным вывазе адходы з кантэйнераў для асобнага збору ніколі не вывозяць на звалку! Іх заўсёды вязуць на дадатковае сартаванне, пасля чаго — на перапрацоўчыя прадпрыемствы.

Куды выкідаць тэтрапакі? У Мінску адходы ўпакоўкі тыпу тэтрапак можна выкідаць у спецыяльныя секцыі-«заплечнікі», якімі абсталяваныя асобныя ярка-зялёныя кантэйнеры «Белгіпс-Эка» для збору макулатуры. Куды выкідаць металічную ўпакоўку? Яе здавайце ў прыёмныя пункты, якія вядуць нарыхтоўку лому чорных і каляровых металаў. Калі карыстацца паслугамі прыёмных пунктаў нязручна, мы рэкамендуем выкідваць металічную ўпакоўку ў кантэйнер для паасобнага збору адходаў з пластыку. Куды выкідаць пластыкавыя латкі ад яек? Пры цяперашняй разнастайнасці ўпакоўкі нават спецыялісту бывае цяжка вызначыць, з якога матэрыялу яна зроблена. Таму мы заклікаем у кантэйнеры для адходаў пластыку выкідваць упакоўкі, якія візуальна складаюцца ў асноўным з гэтага матэрыялу.

Вядучы спецыяліст аддзела па развіцці ТДА «Экалогія горада» Вольга ЖДАНОВІЧ:

— Мы павінны адказна ставіцца да асобнага збору адходаў, уважліва сачыць за тым, што і куды мы выкідваем, а таксама павінны ўсвядоміць, што раскладанне адходаў на смеццевых звалках — вельмі працяглы працэс, які наносіць велізарную шкоду экалогіі. Напрыклад, экалагічна чысты матэрыял папера раскладаецца на працягу дзесяці гадоў, а кансервавая бляшанка — да дзевяноста гадоў.

Штогод на сметніках назапашваецца вялікая колькасць пластмасы і бытавой сінтэтыкі. Ці ведаеце вы, што на сённяшні дзень выяўлена звыш пяці трыльёнаў часцінак пластыку агульнай вагой амаль у 270 тысяч тон у водах Сусветнага акіяна?

Спальваючы змешанае смецце, мы толькі нязначна памяншаем яго аб'ём, але ў той жа час па тэрыторыі населенага пункта распыляецца таксічны дым, а таксама вырабляецца атрутны попел і адходы газаачысткі, якія пасля пахавання забруджваюць грунтавыя воды. Асабліва небяспечнае спальванне пластыкавых адходаў, у працэсе якога вылучаюцца дыяксіны, уздзеянне якіх у 67 000 разоў мацнейшае за цыянід. Дарэчы, дыяксіны здольныя назапашвацца як у целе чалавека, так і ў навакольным асяроддзі.

Прараб Вячаслаў ЛАШМАНАЎ, г. Мінск:

— Я збіраю адходы асобна ўжо чатыры гады, пачаў з пластыку: бутэлькі з-пад малака, а таксама ад хімічных сродкаў, латкі ад яек. З цягам часу стала зразумела, што гэтага мала. Аднойчы ў метро я ўбачыў сацыяльную рэкламу, дзе была пазначана пэўная колькасць макулатуры, якая дапаможа выратаваць адно дрэва. І гэта мяне ўразіла.

У нас дома збіраецца шмат паперы, бо ў дачкі і жонкі работа звязана менавіта з дакументамі. На лецішчы мы выкарыстоўвалі выключна газеты, каб распальваць печку, а выкарыстаную паперу фармату А4 выкідалі ў сметніцу. І тады я задумаўся: чаму б не збіраць стосамі гэтыя аркушы паперы? За першыя месяцы, як мы пачалі гэта рабіць, назбіралася пяць велізарных пакетаў. З таго часу прайшло паўгода, але была праблема, куды яе аддаваць, бо вазіць у пункты збору далёка і часу на гэта не было. Жонка забірала гэтыя пакеты сабе ў машыну, потым адвозіла на работу, дзе яе збіралі, каб здаць на макулатуру. Раней побач з домам быў спецыяльны кантэйнер, але ён прадуваўся і быў без накрыўкі. Папера, якая там заставалася, размакала ад дажджу і снегу.

Нядаўна замест гэтага бака з'явіўся зручны металічны бокс. Цяпер мы кожны тыдзень, калі разбіраем адходы, адносім усе туды.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ. *lukashevich@zviazda.by*